

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук
Кафедра політичних наук і права

Кваліфікаційна робота бакалавра

ТЕМА

ТРАНСФОРМАЦІЯ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ США В
ПЕРІОД ПРЕЗИДЕНТСТВА ДОНАЛЬДА ТРАМПА

Виконав: здобувач
освітнього ступеня бакалавра
денної форми навчання
ОПП «назва»
спеціальності 052 Політологія
(шифр і назва спеціальності)
Казюк Анатолій Володимирович
(прізвище, ім'я, по батькові)
Науковий керівник:
кандидат політичних наук, доцент кафедри
політичних наук і права
(науковий ступінь, учене звання)
Проноза Інна Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ США.....	8
1.1. Геополітична роль США у світовій системі після Холодної війни.....	8
1.2. Зовнішньополітична доктрина Д. Трампа: принцип «America First».....	11
1.3. Передумови трансформації стратегії США напередодні другої каденції Трампа.....	15
РОЗДІЛ 2. КЛЮЧОВІ ЗМІНИ У ГЕОПОЛІТИЧНІЙ СТРАТЕГІЇ США ПІД ЧАС ДРУГОЇ КАДЕНЦІЇ ТРАМПА.....	19
2.1. Загострення протистояння з Китаєм: від економічної конкуренції до потенційного конфлікту.....	19
2.2. Конфлікт з Іраном та трансформація політики США на Близькому Сході.....	23
2.3. Перебудова глобальної ролі США: скорочення зобов'язань та перегляд союзів.....	26
РОЗДІЛ 3. НАСЛІДКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ США ТА НОВА АРХІТЕКТУРА СВІТОВОГО ПОРЯДКУ.....	31
3.1. Формування нових центрів сили та посилення багатопolarity.....	31
3.2. Вплив політики Д. Трампа на глобальну безпеку та міжнародні конфлікти.....	34
3.3. Наслідки для союзників ЄС та України в умовах нової геополітичної реальності.....	38
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46

ВСТУП

На початку XXI століття міжнародна система переживає один із найглибших етапів трансформації з часу завершення Холодної війни. Світовий порядок, який тривалий час базувався на домінуванні Сполучених Штатів Америки як глобального лідера, поступово втрачає свою стабільність через посилення геополітичної конкуренції, формування нових центрів сили та кризи традиційних міжнародних союзів. Особливо помітними ці процеси стали після повернення Дональда Трампа до активного політичного впливу та формування нової моделі американської зовнішньої політики, що базується на принципі «America First».

Актуальність теми полягає у необхідності дослідження трансформації геополітичної стратегії США в умовах нової хвилі глобальної нестабільності, посилення конфронтації між Вашингтоном і Пекіном, загострення ситуації навколо Ірану, а також зміни підходів США до союзників та міжнародних безпекових зобов'язань. Політика Д. Трампа суттєво вплинула не лише на внутрішньополітичний розвиток США, а й на всю архітектуру міжнародних відносин. Зокрема, курс на економічний націоналізм, торговельну війну з Китаєм, спроби обмежити китайський вплив на світових ринках та повернення елементів жорсткої американської гегемонії стали факторами формування нової геополітичної реальності.

Особливого значення набуває питання зміни відносин США з Росією. Попри формальне збереження санкційної політики, Дональд Трамп неодноразово демонстрував готовність до політичного діалогу з Москвою, що викликало занепокоєння серед союзників США, особливо в Європі та Україні. У контексті російсько-української війни це створює додаткові ризики для міжнародної безпеки та ставить під сумнів стабільність системи колективної підтримки України.

Не менш важливим аспектом є загострення американсько-китайського

протистояння, яке поступово виходить за межі економічної конкуренції та переходить у площину глобального стратегічного суперництва. США дедалі активніше намагаються стримувати економічне та технологічне зростання Китаю, обмежуючи доступ Пекіна до міжнародних ринків, технологій і логістичних маршрутів. У відповідь Китай поглиблює співпрацю з Росією, Іраном та КНДР, що сприяє формуванню альтернативного антизахідного геополітичного блоку.

Додаткової актуальності темі надає конфлікт навколо Ірану та загальна дестабілізація Близького Сходу. Жорстка політика США щодо Тегерана, військовий тиск і прагнення посилити американський контроль над стратегічно важливими регіонами стали елементами ширшої стратегії відновлення глобального домінування Вашингтона. Водночас така політика спричинила посилення антиамериканських настроїв і прискорила процес формування багатопольярного світу.

У сучасному науковому дискурсі проблема трансформації геополітичної стратегії США активно досліджується як українськими, так і зарубіжними науковцями. Значний внесок у вивчення міжнародних відносин, американської гегемонії та глобальної безпеки зробили З. Бжезінський, Г. Кіссінджер, Д. Міршаймер, С. Гантінгтон, Ф. Фукуяма та інші дослідники. Водночас сучасні зміни, пов'язані з політикою Д. Трампа, потребують додаткового комплексного аналізу, оскільки нинішня трансформація міжнародної системи відбувається надзвичайно швидко та супроводжується масштабними геополітичними конфліктами.

Практична значущість роботи полягає у можливості використання результатів дослідження для аналізу сучасних міжнародних процесів, прогнозування подальшого розвитку зовнішньої політики США, оцінки загроз для України та визначення тенденцій формування нового світового порядку.

Об'єктом дослідження є геополітична стратегія Сполучених Штатів Америки у системі сучасних міжнародних відносин.

Предметом дослідження є трансформація геополітичної стратегії США

в умовах другої каденції Д. Трампа, її вплив на глобальну безпеку, міжнародні конфлікти та формування нового світового порядку.

Метою дослідження є комплексний аналіз трансформації геополітичної стратегії США під час другої каденції Д. Трампа, визначення її впливу на міжнародні відносини, систему глобальної безпеки та формування нової архітектури світового порядку.

Завдання дослідження

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1. Проаналізувати геополітичну роль США у світовій системі після завершення Холодної війни.
2. Дослідити сутність зовнішньополітичної доктрини Дональда Трампа «America First».
3. Визначити передумови трансформації геополітичної стратегії США напередодні другої каденції Трампа.
4. Проаналізувати загострення американо-китайського протистояння та його вплив на міжнародну систему.
5. Охарактеризувати політику США щодо Ірану та Близького Сходу в умовах нової адміністрації Трампа.
6. Дослідити зміни у відносинах США з союзниками та перегляд міжнародних зобов'язань Вашингтона.
7. Визначити вплив політики Трампа на формування нових центрів сили та посилення багатополлярності.
8. Проаналізувати наслідки трансформації зовнішньої політики США для України та міжнародної безпеки.
9. Дослідити вплив дій адміністрації Трампа на зближення Росії, Китаю та КНДР.

Методи дослідження У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів. Історичний метод застосовано для аналізу еволюції геополітичної ролі США після Холодної війни. Метод політичного аналізу використано для дослідження зовнішньополітичної

доктрини Д. Трампа. Порівняльний метод дозволив зіставити зовнішньополітичні підходи різних адміністрацій США. Системний метод використано для дослідження взаємозв'язків між глобальними геополітичними процесами. Метод прогнозування застосовано для оцінки можливих наслідків трансформації міжнародного порядку та подальшого розвитку міжнародних конфліктів.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у навчальному процесі під час викладання дисциплін з міжнародних відносин, геополітики та зовнішньої політики США. Матеріали дослідження також можуть бути використані для подальшого аналізу сучасних міжнародних конфліктів, трансформації системи міжнародної безпеки та оцінки геополітичних ризиків для України.

Апробація результатів дослідження Основні положення та результати дослідження були представлені під час студентської науково-практичної конференції та обговорені на засіданні кафедри політології. Окремі результати дослідження знайшли відображення у наукових тезах автора.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ США

1.1. Геополітична роль США у світовій системі після Холодної війни

Розпад Радянського Союзу у 1991 році став не просто завершенням Холодної війни - він фактично означав кінець цілого етапу світової історії. Вперше за багато десятиліть міжнародна система втратила біполярний характер, а Сполучені Штати Америки залишилися єдиною державою, здатною одночасно домінувати у військовій, економічній, технологічній та інформаційній сферах [15, с. 18–21]. Саме тоді починає формуватися так званий «однополярний момент», коли Вашингтон отримав можливість не просто впливати на міжнародну політику, а фактично визначати її правила.

На початку 1990-х років США опинилися у безпрецедентному становищі. Американська економіка демонструвала стабільне зростання, НАТО поступово розширювалося на схід, а західна модель демократії почала сприйматися як універсальна та безальтернативна. У багатьох країнах світу панувала думка, що ліберальна демократія остаточно перемогла авторитарні моделі управління. Символічно, що саме у цей період Ф. Фукуяма висуває концепцію «кінця історії», відповідно до якої людство нібито досягло фінальної точки політичного розвитку у вигляді західної демократії [22, с. 805–812; 26, с. 14–18].

Однак реальна геополітика виявилася значно жорсткішою та менш романтизованою, ніж очікували західні теоретики. США досить швидко почали використовувати свій статус єдиної наддержави не лише для підтримання міжнародної стабільності, а й для формування світу відповідно до власних стратегічних інтересів. Уже війна в Перській затоці 1991 року стала демонстрацією нового американського порядку. Вашингтон фактично показав усьому світу, що відтепер жоден масштабний міжнародний конфлікт не може

вирішуватися без участі США.

У цьому контексті надзвичайно важливими є погляди Збігнєва Бжезінського, який одним із перших усвідомив історичну унікальність моменту американського домінування. У своїй праці «Велика шахівниця» він прямо зазначав: «Америка вперше в історії стала не лише верховною силою Євразії, а й першою справді глобальною державою». Ця теза дуже точно відображала логіку американської зовнішньої політики 1990-х років. США почали сприймати світ як геополітичний простір, у якому саме Вашингтон має право визначати баланс сил, правила гри та межі допустимого.

Особливе значення для американської геополітики мала Євразія. Бжезінський підкреслював, що контроль над ключовими регіонами Євразії є основою світового домінування [15, с. 31–40; 25, с. 401–408]. Фактично США прагнули не допустити появи нової сили, здатної кинути виклик американській гегемонії. Саме тому Вашингтон активно підтримував розширення НАТО, посилював присутність у Східній Європі та поступово інтегрував пострадянський простір у сферу західного впливу. Уже тоді у Кремлі це сприймалося як загроза, хоча Росія у 1990-х роках перебувала у стані глибокої політичної та економічної кризи.

Водночас американська політика того періоду мала певну суперечливість. З одного боку, США декларували підтримку демократії, прав людини та міжнародного права. З іншого - дедалі частіше Вашингтон почав діяти за принципом «сили переможця». Особливо це проявилось під час операції НАТО в Югославії у 1999 році. Бомбардування Сербії без прямого схвалення Ради Безпеки ООН стало сигналом того, що міжнародна система поступово переходить до моделі, де США можуть обходити традиційні механізми міжнародного права, якщо це відповідає їхнім стратегічним інтересам [16, с. 102–109; 23, с. 286–294].

Саме у цей період формується нова американська геополітична самосвідомість. Вашингтон починає сприймати себе не просто як одну з великих держав, а як «гаранта світового порядку». Проте проблема полягала в

тому, що будь-яка гегемонія неминуче породжує спротив. Поки США святкували перемогу у Холодній війні, у світі вже поступово накопичувалося невдоволення американським домінуванням. Китай почав демонструвати економічне зростання, Росія поступово виходила з хаосу 1990-х, а на Близькому Сході посилювалися антиамериканські настрої.

Події 11 вересня 2001 року стали переломним моментом для всієї американської геополітики. Терористичні атаки на Нью-Йорк і Вашингтон зруйнували ілюзію абсолютної безпеки США. Американське суспільство, яке після завершення Холодної війни звикло до відчуття глобального домінування, раптово зіткнулося з новою реальністю - навіть найсильніша держава світу виявилася вразливою.

Після 11 вересня зовнішня політика США різко змінилася. Якщо у 1990-х роках Вашингтон переважно концентрувався на утриманні глобального лідерства, то після терактів центральним елементом американської стратегії стала «війна з терором». США почали масштабні військові кампанії в Афганістані та Іраку, посилили військову присутність на Близькому Сході та значно розширили повноваження спецслужб і систем глобального контролю [20, с. 301–308; 16, с. 214–220].

Фактично саме після 11 вересня американська гегемонія почала переходити у більш жорстку та агресивну фазу. Вашингтон дедалі частіше використовував військову силу як інструмент реалізації власних геополітичних інтересів. Проте парадокс полягав у тому, що саме цей період став початком поступового виснаження американської однополярності. Війни на Близькому Сході потребували величезних ресурсів, міжнародний імідж США почав погіршуватися, а Китай у цей час стрімко нарощував економічний потенціал.

У певному сенсі після Холодної війни США опинилися у пастці власного домінування. Вони настільки звикли до ролі глобального лідера, що поступово почали сприймати будь-який виклик як загрозу своїй винятковості. Саме ця логіка пізніше стане основою політики Дональда Трампа, який

намагатиметься повернути «втрачену велич» Америки через жорсткий економічний націоналізм, конфронтацію з Китаєм та перегляд глобальних союзів.

Таким чином, геополітична роль США після завершення Холодної війни полягала не лише у формуванні нового світового порядку, а й у створенні системи глобального домінування, яка поступово почала породжувати нові конфлікти, центри сили та кризу самої однополярної моделі світу.

1.2. Зовнішньополітична доктрина Дональда Трампа: принцип «America First»

Поява Д. Трампа в американській політиці стала не просто черговою зміною адміністрації у Вашингтоні. Його прихід фактично став політичним вибухом усередині самої американської системи. Якщо після Холодної війни США будували модель глобального лідерства, засновану на ліберальному інтервенціонізмі, міжнародних союзах та просуванні демократії, то Д. Трамп відкрито поставив під сумнів саму доцільність такої політики. Його доктрина «America First» стала символом переходу США від глобалістської моделі до жорсткого державного прагматизму, де ключовим критерієм зовнішньої політики став не «світовий порядок», а безпосередня вигода для Сполучених Штатів [28, с. 12–18; 30, с. 33–40].

Сам термін «America First» має глибоке історичне коріння в американській політичній традиції. Ще у першій половині XX століття його використовували прихильники ізоляціонізму, які виступали проти втягування США у європейські війни. Проте Д. Трамп наповнив цей принцип новим змістом. У його розумінні «America First» означало, що Америка більше не повинна «утримувати весь світ», фінансувати безпеку союзників або підтримувати міжнародні інституції, якщо це не приносить прямої вигоди Вашингтону.

У своїй інавгураційній промові 2017 року Трамп прямо заявив: «From

this day forward, it's going to be only America first, America first». Ця фраза стала не просто політичним гаслом, а основою нової зовнішньополітичної філософії США [28, с. 31–34; 32]. Фактично Д. Трамп оголосив про відмову від тієї моделі глобального лідерства, яку Америка будувала після Другої світової війни.

Теоретично політику Д. Трампа можна пояснити через призму політичного реалізму та неореалізму. Представники цих напрямів у міжнародних відносинах вважають, що держави діють насамперед у власних інтересах, а міжнародна система є ареною постійної боротьби за владу та ресурси. У цьому контексті Д. Трамп фактично повернув американську політику до більш «жорсткої» моделі геополітики, де моральні аргументи та демократичні цінності поступаються економічному та військовому прагматизму.

Американський політолог Д. Міршаймер, який є одним із головних представників школи політичного реалізму, ще до приходу Д. Трампа критикував американську політику «ліберальної гегемонії». На його думку, США надто захопилися ідеєю глобального домінування та втручання у внутрішні справи інших держав, що зрештою призвело до виснаження американських ресурсів та зростання міжнародної нестабільності [24, с. 101–108; 25, с. 412–418]. У певному сенсі Д. Трамп політично використав саме ці настрої американського суспільства -втому від «вічних війн», витрат на НАТО та глобальних конфліктів.

Одним із ключових елементів доктрини «America First» стала економічна конфронтація з Китаєм. Якщо попередні американські адміністрації сприймали Китай переважно як економічного партнера, то Д. Трамп почав відкрито говорити про Пекін як про головного стратегічного суперника США. Він неодноразово звинувачував Китай у «крадіжці американських технологій», маніпуляціях із валютою та руйнуванні американської промисловості. У 2018 році Д. Трамп заявив: «We can't continue to allow China to rape our country». Попри надзвичайно жорстку та скандальну

форму висловлювання, ця заява добре демонструвала загальний стиль його політики - емоційний, конфронтаційний та побудований на образі зовнішнього ворога [28, с. 88–91; 43].

Фактично саме за Д. Трампа американсько-китайське суперництво перейшло з економічної площини у глобальне геополітичне протистояння. США почали вводити масштабні торговельні мита, обмежувати доступ китайських компаній до американських технологій та формувати політику економічного стримування Китаю. У Вашингтоні дедалі частіше почали говорити про необхідність «відокремлення» американської економіки від китайської, що стало початком нового етапу глобальної економічної війни.

Водночас доктрина Д. Трампа суттєво змінила ставлення США до міжнародних союзів. Д. Трамп неодноразово критикував НАТО, заявляючи, що європейські союзники «живуть за рахунок Америки». Він відкрито вимагав від країн-членів Альянсу збільшення оборонних витрат та ставив під сумнів готовність США автоматично виконувати союзницькі зобов'язання [32; 33; 34; 45]. Це викликало серйозну тривогу в Європі, оскільки вперше за багато десятиліть сам американський президент фактично почав переглядати фундаментальні принципи трансатлантичної безпеки.

Окрему роль у формуванні політичного образу Д. Трампа відігравали його медійні союзники та прихильники серед американських консерваторів. Одним із найбільш впливових став журналіст та телеведучий Т. Карлсон, який фактично перетворився на медійний голос трампізму. Т. Карлсон систематично просував ідеї американського ізоляціонізму, критики глобалізму та жорсткої боротьби з Китаєм. Особливо показовою була його позиція щодо України та Росії. Т. Карлсон неодноразово ставив під сумнів доцільність масштабної підтримки України, водночас демонструючи значно м'якше ставлення до Москви, ніж традиційний американський політичний істеблішмент.

У певному сенсі трампізм став реакцією частини американського суспільства на кризу глобалізації. Багато американців почали сприймати

міжнародну систему не як джерело американського домінування, а як механізм, через який США «втрачають робочі місця, гроші та вплив». Саме тому риторика Д. Трампа про «повернення величі Америки» виявилася настільки популярною серед значної частини населення.

Проте проблема полягала в тому, що політика «America First» поступово почала переходити межу між прагматичним націоналізмом та персоналізованою політикою сили. Критики Трампа дедалі частіше звинувачували його у формуванні авторитарного стилю управління, надмірній концентрації влади та спробах тиску на демократичні інститути. Особливо гостро ці дискусії посилювалися після подій навколо виборів 2020 року та штурму Капітолію [35; 36; 37].

На міжнародному рівні політика Д. Трампа також мала суперечливі наслідки. З одного боку, США намагалися відновити жорстку модель американської гегемонії через економічний тиск та силову дипломатію. З іншого - саме агресивна політика Вашингтона значною мірою прискорила процес зближення між Росією, Китаєм та КНДР. Китай і Росія дедалі активніше почали координувати свої дії на міжнародній арені, сприймаючи США як головне джерело глобального тиску.

Таким чином, доктрина «America First» стала не просто зовнішньополітичним курсом окремого президента, а відображенням глибокої трансформації американської політичної свідомості. Дональд Трамп фактично поставив під сумнів саму модель глобалізованого світу, створеного США після Холодної війни, та спробував повернути Америку до політики жорсткого національного егоїзму, де сила, економічна перевага та контроль над геополітичними конкурентами стають головними інструментами міжнародної політики.

1.3. Передумови трансформації стратегії США напередодні другої каденції Трампа

Напередодні повернення Д. Трампа до Білого дому Сполучені Штати увійшли у стан глибокої внутрішньополітичної та ідеологічної кризи. Американська політична система, яка тривалий час позиціонувала себе як символ стабільної демократії та балансу інституцій, почала дедалі більше нагадувати простір жорсткого внутрішнього конфлікту, де боротьба між демократами та республіканцями фактично перетворилася на боротьбу двох різних бачень майбутнього Америки [30, с. 15–24; 31, с. 74–81]. У цих умовах Д. Трамп уже не виглядав «політичним винятком», як у 2016 році. Навпаки - він став уособленням нового етапу американської політики, більш радикального, конфронтаційного та побудованого на мобілізації суспільства через страх, кризу та образ зовнішнього й внутрішнього ворога.

Після завершення президентства Д. Байдена американське суспільство залишалося глибоко поляризованим. Частина населення вважала, що демократична адміністрація не змогла зупинити економічні проблеми, міграційну кризу, зростання цін та втрату міжнародного авторитету США. Саме на цьому тлі Д. Трамп почав будувати свою нову політичну кампанію, використовуючи вже перевірену риторику «повернення величі Америки», але у ще жорсткішій формі.

Передвиборча риторика Д. Трампа фактично стала фундаментом майбутньої трансформації американської геополітичної стратегії. Він неодноразово заявляв про необхідність «закінчити нескінченні війни», переглянути підтримку союзників, посилити економічний протекціонізм та жорстко стримувати Китай. Однією з найбільш резонансних стала його обіцянка «закінчити війну в Україні за 24 години» [28, с. 102–109; 35; 36]. Хоча ця заява мала значною мірою популістичний характер, вона демонструвала головний підхід Д. Трампа - прагнення перейти від ідеологічної зовнішньої політики до політики «угод», де міжнародні конфлікти розглядаються через

призму вигоди та переговорів.

Особливе місце у передвиборчій кампанії Д. Трампа займала тема Китаю. Він відкрито називав Пекін головною загрозою американському домінуванню та фактично обіцяв продовжити курс на економічне «від'єднання» США від китайської економіки. У виступах Д. Трампа Китай дедалі частіше подавався не лише як економічний конкурент, а як цивілізаційний супротивник, який прагне витіснити США з позиції світового лідера. Саме тому ще до офіційного повернення Д. Трампа до влади стало очевидно, що нова американська стратегія буде побудована навколо глобального стримування Китаю.

Водночас важливим фактором стали постійні звинувачення у зв'язках Д. Трампа з Росією. Ще після виборів 2016 року американські спецслужби заявляли про втручання Москви у внутрішньополітичні процеси США через інформаційні кампанії, кібератаки та дезінформацію в соціальних мережах. Розслідування спецпрокурора Р. Мюллера хоч і не довело прямої змови між штабом Д. Трампа та Кремлем, однак сама тема російського впливу надовго залишилася одним із ключових елементів американської політичної кризи [27, с. 147–155; 30, с. 190–196].

Фактично Д. Трамп став першим президентом США, навколо якого питання зовнішнього впливу на американську демократію набуло настільки масштабного характеру. Частина американського суспільства сприймала його як політика, який свідомо або несвідомо сприяв інтересам Москви через послаблення трансатлантичної єдності, конфлікти з НАТО та неоднозначні заяви щодо В. Путіна. Особливо гостро це проявлялося у його риторичі щодо війни в Україні, де Д. Трамп часто уникав прямої критики Кремля та натомість акцентував увагу на «неефективності» американських витрат на підтримку Києва.

Не менш важливим чинником трансформації американської стратегії стала безпрецедентна поляризація між демократами та республіканцями. Якщо раніше між двома партіями існували переважно ідеологічні суперечки,

то напередодні другої каденції Д. Трампа американська політика дедалі більше набувала рис внутрішнього культурного та інформаційного протистояння. Обидві сторони почали сприймати одна одну не просто як політичних опонентів, а як загрозу самому існуванню держави.

Республіканська партія поступово трансформувалася у партію самого Д. Трампа. Багато традиційних консерваторів або були витіснені з політичного поля, або змушені адаптуватися до нової політичної реальності трампізму [30, с. 258–264; 31, с. 203–209]. Водночас демократи дедалі активніше використовували юридичні механізми для боротьби з Д. Трампом, що ще більше посилювало атмосферу внутрішнього конфлікту.

Судові справи проти Д. Трампа стали безпрецедентним явищем в американській історії. Його звинувачували у незаконному зберіганні секретних документів, фінансових махінаціях, тиску на виборчу систему та спробах вплинути на результати виборів 2020 року. Події навколо штурму Капітолію 6 січня 2021 року стали кульмінацією цієї кризи. Для одних американців Д. Трамп перетворився на символ боротьби проти «корумпованого істеблішменту», а для інших - на політика, який поставив під загрозу самі основи американської демократії.

Парадоксально, але саме численні кримінальні справи лишесили його підтримку серед значної частини виборців. У політичній свідомості прихильників Д. Трампа він почав виглядати не як обвинувачений політик, а як «жертва системи», яка нібито намагається усунути його будь-якими методами [38; 16, р. 272–278]. Це створило ефект політичної мобілізації, коли кожна нова справа проти Д. Трампа лише зміцнювала його позиції всередині республіканського електорату.

Усе це відбувалося на фоні поступового ослаблення міжнародного авторитету США. Війна в Україні, конфлікти на Близькому Сході, економічне суперництво з Китаєм та криза глобалізації створювали враження, що американська модель світового лідерства переживає системну кризу. Саме тому повернення Трампа дедалі більше сприймалося як спроба радикального

«перезавантаження» американської геополітики через жорсткий націоналізм, економічний протекціонізм та концентрацію на боротьбі за глобальне домінування.

Виходячи, передумови трансформації стратегії США напередодні другої каденції Д. Трампа формувалися під впливом одночасно кількох факторів: глибокої внутрішньополітичної поляризації, кризи американського глобального лідерства, посилення Китаю, звинувачень у російському впливі, судових процесів проти самого Д. Трампа та загального зростання недовіри до традиційної політичної системи США.

РОЗДІЛ 2. КЛЮЧОВІ ЗМІНИ У ГЕОПОЛІТИЧНІЙ СТРАТЕГІЇ США ПІД ЧАС ДРУГОЇ КАДЕНЦІЇ ТРАМПА

2.1. Загострення протистояння з Китаєм: від економічної конкуренції до потенційного конфлікту

Американсько-китайське протистояння є одним із ключових факторів трансформації сучасної міжнародної системи. Якщо після завершення Холодної війни США залишалися беззаперечним глобальним лідером, то вже у XXI столітті саме Китай став тією державою, яка вперше за десятиліття отримала реальний потенціал кинути виклик американській гегемонії не лише в економіці, а й у військовій, технологічній та геополітичній сферах. У певному сенсі сучасне протистояння Вашингтона та Пекіна нагадує нову форму «холодної війни», однак тепер боротьба точиться не між капіталізмом і комунізмом, а між двома моделями глобального розвитку та двома центрами сили, які претендують на визначення майбутнього світового порядку [13, с. 14–22; 31, с. 66–73].

Історичні передумови цього конфлікту почали формуватися ще наприкінці XX століття. Після економічних реформ Д. Сяопіна Китай поступово інтегрувався у світову економіку та став «світовою фабрикою». Західні держави, насамперед США, тривалий час підтримували економічне зближення з Пекіном, вважаючи, що ринкові реформи автоматично призведуть до політичної лібералізації Китаю. У Вашингтоні домінувала думка, що інтеграція КНР у глобальну систему зробить її більш «прогнозованою» та залежною від західних правил гри.

Однак реальність виявилася іншою. Китай використав глобалізацію не для підпорядкування Заходу, а для власного стратегічного посилення. Уже на початку 2010-х років стало очевидно, що Пекін більше не є лише джерелом дешевої робочої сили. Китай почав активно інвестувати у високі технології, штучний інтелект, військову модернізацію та глобальну інфраструктуру [13, с.

95–103; 31, с. 118–126]. Саме тоді у США починає формуватися усвідомлення того, що Китай поступово перетворюється на головного геополітичного суперника Америки.

Особливо гостро це питання постало під час президентства Д. Трампа. На відміну від попередніх адміністрацій, які намагалися поєднувати економічну співпрацю з політичним стримуванням Пекіна, Д. Трамп відкрито перейшов до політики конфронтації. У його риториці Китай дедалі частіше поставав як держава, яка «використала» глобалізацію для ослаблення США.

Д. Трамп неодноразово звинувачував Пекін у маніпуляціях із валютою, крадіжці технологій, економічному шпигунстві та «знищенні американських робочих місць».

Саме за Д. Трампа почалася масштабна торговельна війна між США та Китаєм. Вашингтон ввів високі мита на китайські товари, а Пекін відповів дзеркальними санкціями. Обсяги економічного протистояння були колосальними. Станом на кінець 2010-х років товарообіг між США та Китаєм перевищував 600 мільярдів доларів на рік, однак американський торговельний дефіцит щодо КНР становив понад 300 мільярдів доларів [13, с. 155–163; 43]. Для адміністрації Д. Трампа це стало символом «економічного приниження» Америки.

У США дедалі популярнішою ставала думка, що Китай веде нечесну економічну гру. Американські політологи та стратеги почали відкрито говорити про необхідність «стримування Китаю». Представники реалістичної школи міжнародних відносин, зокрема Д. Міршаймер, прямо заявляли, що зростання Китаю неминуче призведе до великого геополітичного конфлікту зі США. На його думку, Америка не дозволить появі іншої держави, здатної домінувати в Азії так само, як США домінують у Західній півкулі.

Китайська сторона, своєю чергою, розглядала політику США як спробу штучно зупинити історичне піднесення КНР. Голова КНР С. Цзіньпін неодноразово наголошував, що Китай має «законне право на національне відродження». Концепція «великого відродження китайської нації» стала

центральною частиною сучасної китайської геополітики. С. Цзіньпін фактично позиціонує XXI століття як епоху повернення Китаю до статусу великої цивілізаційної держави після «століття принижень», яке Китай пережив у XIX–XX століттях [39; 40; 42].

Водночас китайська дипломатія намагалася уникати прямої конфронтації. Пекін офіційно продовжував говорити про «взаємовигідну співпрацю» та «багатополярний світ». Китайські дипломати неодноразово заявляли, що США повинні «відмовитися від менталітету Холодної війни». Міністр закордонних справ КНР В. Ї прямо звинувачував Вашингтон у спробах «стримування розвитку Китаю будь-якою ціною».

Попри жорстке суперництво, С. Цзіньпін неодноразово демонстрував готовність до переговорів із Д. Трампом. Пекін намагався запропонувати модель «керованої конкуренції», де США та Китай могли б уникнути прямого військового конфлікту [18, с. 173–181; 21, с. 288–296]. Китайська сторона робила акцент на економічній взаємозалежності двох держав, адже повний розрив між найбільшими економіками світу міг би спровокувати глобальну кризу. Однак у Вашингтоні дедалі більше домінувала думка, що Китай використовує економічну співпрацю як інструмент стратегічного посилення.

Особливо важливим фактором загострення стало стрімке зростання китайського військово-промислового комплексу. Якщо у 1990-х роках армія КНР значно поступалася США технологічно, то вже у XXI столітті ситуація почала кардинально змінюватися. Китай став другою державою світу за військовими витратами після США. Офіційний оборонний бюджет КНР перевищив 220 мільярдів доларів, хоча багато західних аналітиків вважають реальні витрати значно більшими.

Китай активно модернізував флот, розвивав гіперзвукову зброю, кіберпідрозділи та системи штучного інтелекту. Особливу увагу Пекін приділяв Тайваню та Південно-Китайському морю. Для Китаю Тайвань є не лише територіальним питанням, а символом завершення національного об'єднання. Водночас США дедалі активніше підтримують Тайбей,

постачаючи зброю та демонструючи військову присутність у регіоні.

Саме Тайвань сьогодні розглядається багатьма політологами як потенційна точка прямого військового зіткнення між США та Китаєм. Американські стратеги дедалі частіше порівнюють сучасну ситуацію з передвоєнною атмосферою великих конфліктів XX століття. У Вашингтоні існує страх, що Китай може спробувати силовий сценарій «возз'єднання», тоді як Пекін переконаний, що США навмисно використовують Тайвань для стримування китайського впливу [24, с. 244–251; 25, с. 503–510].

У певному сенсі сучасне американо-китайське протистояння вже виходить далеко за межі економіки. Це боротьба за технологічне майбутнє, контроль над світовими логістичними маршрутами, вплив у міжнародних організаціях та право визначати правила глобального порядку. США прагнуть зберегти модель світу, де саме Вашингтон залишається центром сили, тоді як Китай просуває концепцію багатопolarity та поступового демонтажу американської гегемонії.

Парадокс полягає в тому, що обидві сторони дедалі більше готуються до конфлікту, одночасно намагаючись його уникнути. США посилюють військову присутність у Тихоокеанському регіоні, формують антикитайські альянси та обмежують доступ Китаю до західних технологій. Китай у відповідь прискорює військову модернізацію, поглиблює співпрацю з Росією та розширює власний геополітичний вплив через проєкт «Один пояс - один шлях».

Таким чином, загострення протистояння між США та Китаєм стало головним геополітичним конфліктом сучасності. Від економічної конкуренції сторони поступово переходять до системного стратегічного суперництва, яке дедалі більше впливає на міжнародну безпеку, глобальну економіку та майбутню архітектуру світового порядку.

2.2. Конфлікт з Іраном та трансформація політики США на Близькому Сході

Конфлікт між США та Іраном не став чимось раптовим або випадковим. Його фундамент закладався десятиліттями ще після Ісламської революції 1979 року, коли Іран із одного з головних союзників Вашингтона на Близькому Сході перетворився на один із центрів антиамериканської політики в регіоні. Для США це був серйозний геополітичний удар, адже фактично Вашингтон втратив контроль над державою, яка мала стратегічне значення для контролю нафтових маршрутів, стримування радянського впливу та забезпечення американської присутності на Близькому Сході [22, с. 811–818; 23, с. 142–149]. Саме після цього Іран почав формувати власну модель регіонального впливу, побудовану на шіїтських союзах, антизахідній риториці та підтримці сил, які відкрито виступали проти США та Ізраїлю.

Особливу роль у цьому конфлікті відігравав Ізраїль. Для Вашингтона Ізраїль давно перестав бути просто партнером - фактично це головний військово-політичний союзник США на Близькому Сході та ключовий елемент американської системи впливу в регіоні. Саме тому будь-яке посилення Ірану автоматично сприймалося США як загроза ізраїльській безпеці. Тегеран відкрито підтримував «Хезболлу», ХАМАС та проіранські угруповання в Сирії й Іраку, а це формувало у Вашингтоні переконання, що Іран поступово будує власний антиамериканський блок на Близькому Сході [23, с. 268–276; 30, с. 177–184]. У певному сенсі для США боротьба з Іраном стала не лише питанням ядерної програми, а боротьбою за збереження американського контролю над усією регіональною архітектурою безпеки.

Повернення Д. Трампа до влади радикально змінило американський підхід до Близького Сходу. Якщо попередні адміністрації ще намагалися балансувати між дипломатією та санкційним тиском, то Д. Трамп дедалі більше переходив до логіки прямої сили. Дуже показовою у цьому контексті стала американська спецоперація у Венесуелі 3 січня 2026 року, коли США

провели операцію із захоплення режиму Н. Мадуро. Цей крок став сигналом для всього світу: нова адміністрація Д. Трампа готова використовувати військовий інструмент не лише проти терористичних організацій, а й проти цілих державних режимів, які Вашингтон вважає ворожими або небезпечними для американських інтересів [28, с. 166–172; 30, с. 244–251]. Фактично США почали повертатися до моделі силової геополітики, характерної для епохи жорсткої американської гегемонії.

Саме в цій логіці потрібно розглядати початок конфлікту з Іраном у лютому 2026 року. 28 лютого США та Ізраїль завдали ударів по іранських військових і ядерних об'єктах, пояснюючи це необхідністю зупинити розвиток іранської ракетної та ядерної програми. Однак насправді йшлося значно про більше. Вашингтон прагнув не просто послабити Іран, а продемонструвати повернення США до ролі держави, яка здатна силою диктувати умови міжнародної політики. У цьому проявлялася вся суть трампівської зовнішньої політики: Америка більше не хоче домовлятися через складну систему міжнародних компромісів - вона прагне нав'язувати власну волю через військову, економічну та політичну перевагу.

Для самого Д. Трампа війна з Іраном мала ще й символічний характер. Він намагався створити образ «сильної Америки», яка не боїться конфлікту та повертає контроль над стратегічними регіонами світу. У певному сенсі Іран став для Д. Трампа ідеальним супротивником - антиамериканська риторика Тегерана дозволяла подавати конфлікт як боротьбу «цивілізованого світу» проти «держави-спонсора тероризму». Але саме тут і почали проявлятися головні ризики нової американської політики. Замість швидкої демонстрації сили США отримали небезпечну перспективу затяжного конфлікту на Близькому Сході.

Реакція світової спільноти виявилася доволі суперечливою. Частина союзників США підтримала тезу про необхідність стримування Ірану, особливо в контексті його ядерної програми [23, с. 391–398; 30, с. 286–292]. Проте значна кількість держав сприйняла американські удари як черговий

прояв політики одностороннього силового втручання. У багатьох країнах світу дедалі сильніше почала формуватися думка, що США знову повертаються до моделі, коли міжнародне право та суверенітет інших держав можуть ігноруватися в ім'я американських інтересів.

Особливо гостро відреагували Москва та Пекін. Кремль традиційно звинуватив США у дестабілізації Близького Сходу та спробах силового нав'язування власної політики. Російська пропаганда активно використовувала конфлікт для просування наративу про «американський імперіалізм» та «подвійні стандарти Заходу». Водночас реакція Москви була досить обережною. Росія не могла дозволити собі пряме втягнення у конфлікт через війну проти України та обмежені ресурси, але політично Кремль отримав дуже вигідний інструмент для антизахідної риторики.

Для Китаю ситуація також стала серйозним викликом. Пекін традиційно намагався позиціонувати себе як прихильника «стабільності та багатополарності», тому різко розкритикував американські удари. Китайські дипломати говорили про необхідність дипломатичного врегулювання та звинувачували США у створенні глобального хаосу[13, с. 255–263; 42; 52].

Але за офіційною риторикою стояли й прагматичні інтереси: Китай значною мірою залежить від стабільності енергетичних маршрутів Близького Сходу, а будь-яка велика війна в регіоні автоматично б'є по китайській економіці. Саме тому Пекін почав ще активніше просувати ідею багатополарного світу як альтернативи американському домінуванню.

Одним із найбільшочіших наслідків конфлікту стало різке зростання цін на нафту. Уже після перших ударів ціни на Brent підскочили приблизно на 9–13%, а загроза блокування Ормузької протоки створила ризик глобальної енергетичної кризи. Для світової економіки це стало серйозним ударом, адже через Ормузьку протоку проходить значна частина світових поставок нафти та газу. У багатьох країнах почали зростати ціни на паливо, транспорт та енергетику, що лише посилює глобальну економічну нестабільність.

Усередині самих США конфлікт також спричинив серйозний розкол.

Республіканці переважно підтримали дії Д. Трампа, подаючи їх як демонстрацію сили та повернення американського авторитету. Демократи ж опинилися у складній ситуації: частина різко критикувала військову операцію, а інші боялися виглядати «слабкими» щодо Ірану [30, с. 301–308; 17, с. 264–271]. У суспільстві почали зростати страхи перед новою великою війною на Близькому Сході, особливо після повідомлень про загибель перших американських військових. Саме цей момент став психологічно переломним для американців, адже війна перестала бути лише телевізійною картинкою та почала мати реальну людську ціну.

Розглядаючи це, конфлікт з Іраном став одним із найяскравіших проявів трансформації зовнішньої політики США за Д. Трампа. Вашингтон фактично перейшов від політики стримування до моделі прямого силового переформатування Близького Сходу. Проте замість швидкого утвердження американської гегемонії США отримали новий осередок нестабільності, посилення антиамериканських настроїв, економічні потрясіння та ризик великої регіональної війни. Саме тому іранський напрям став не просто черговим конфліктом, а символом того, як спроба повернути абсолютне американське домінування через силу може лише прискорити глобальну дестабілізацію.

2.3. Перебудова глобальної ролі США: скорочення зобов'язань та перегляд союзів

Друга каденція Д. Трампа фактично стала початком перегляду всієї системи американського глобального лідерства, яка формувалася ще після завершення Другої світової війни. Якщо раніше США намагалися виступати гарантом безпеки Заходу, підтримувати союзників і утримувати міжнародний порядок через мережу союзів, то Д. Трамп почав дивитися на це зовсім інакше. У його логіці союз - це не «спільні цінності» чи «демократична солідарність», а конкретна вигода для Америки [30, с. 55–63; 31, с. 144–151]. Саме тому

Вашингтон поступово почав переходити від ролі глобального захисника до ролі держави, яка готова підтримувати лише ті союзи, що приносять прямий політичний, економічний або військовий результат.

Найбільш показовою стала риторика Д. Трампа щодо НАТО. Ще під час виборчої кампанії він неодноразово заявляв, що країни Альянсу «живуть за рахунок Америки» та не виконують свої фінансові зобов'язання. Але якщо раніше подібні заяви сприймалися як емоційний популізм, то після повернення до влади Д. Трамп почав говорити про це вже як про офіційну політичну позицію. У 2025 році він прямо заявив: «If they don't pay, I'm not going to defend them» - «якщо вони не платять, я не буду їх захищати» [30, с. 201–208; 24, с. 118–124]. Для європейських союзників це прозвучало майже як політичний шок, адже вперше американський президент фактично поставив під сумнів сам принцип колективної безпеки НАТО.

У цих словах проявилася вся суть трампізму як зовнішньополітичної моделі. Америка більше не хоче бути «світовим поліцейським» який витрачає власні ресурси заради абстрактної стабільності. Д. Трамп почав переводити міжнародні союзи у площину жорсткого політичного розрахунку. Якщо союзники не здатні компенсувати американські витрати або допомогти США у кризовий момент, тоді Вашингтон, у логіці Д. Трампа, не має сенсу нести відповідальність за їхню безпеку. Саме тому США поступово почали переходити від моделі глобального гаранта до моделі вибіркового втручання, де ключовим фактором стає не ідеологія, а вигода.

Особливо болісно ця трансформація проявилася у відносинах між США та Україною. Зустріч Д. Трампа і В. Зеленського в Овальному кабінеті 28 лютого 2025 року стала одним із найбільш символічних моментів нової американської політики. Формально переговори мали завершитися угодою щодо українських ресурсів та економічної співпраці, але фактично вони перетворилися на демонстрацію нового стилю Вашингтона. Д. Трамп прямо заявив В. Зеленському: «You don't have the cards right now» - «у вас зараз немає карт». Ще жорсткіше прозвучала його фраза про те, що Україна «ризикуює

Третьою світовою війною».

Ця зустріч мала значення значно більше, ніж звичайний дипломатичний конфлікт. Вона показала, що адміністрація Д. Трампа починає дивитися на Україну не як на союзника у боротьбі проти російської агресії, а як на сторону політичної угоди. Підтримка Києва більше не сприймалася як моральний обов'язок Америки чи елемент захисту європейської безпеки. Вона поступово ставала предметом торгу: ресурси, політична лояльність, вигода для США. Символічно, що віцепрезидент Д. Венс під час тієї ж зустрічі звинувачував В. Зеленського у «неповазі» до американської адміністрації через спроби сперечатися з Білим домом перед журналістами [35; 36; 37; 38]. Усе це демонструвало новий психологічний формат американської дипломатії - менш партнерський і значно жорсткіший.

Для Кремля така риторика стала дуже важливим сигналом. Москва дедалі більше переконувалася, що Захід починає втомлюватися від війни, а США вже не готові безумовно підтримувати Україну. Фактично Д. Трамп своїми заявами поступово руйнував образ Америки як держави, яка завжди стоятиме за союзників до кінця. І саме це стало однією з найбільших геополітичних змін другої каденції Д. Трампа [27, с. 188–196; 31, с. 214–221].

Ще сильніше криза союзів проявилася під час конфлікту з Іраном у 2026 році. Після початку американських ударів по Ірану адміністрація Д. Трампа очікувала підтримки союзників по НАТО, особливо у питанні контролю Ормузької протоки та спільних військових дій. Але значна частина європейських держав не захотіла втягуватися у нову близькосхідну війну. Саме тоді Трамп публічно розкритикував союзників, назвавши їхню відмову «very foolish mistake» - «дуже дурною помилкою». Для нього це стало підтвердженням власної позиції: США роками фінансують безпеку Заходу, але у критичний момент союзники не готові відповідати взаємністю.

На цьому фоні Д. Трамп почав ще жорсткіше атакувати НАТО. Він фактично зображував Альянс як систему, де Америка витрачає гроші та ресурси, а інші країни користуються американським захистом без реальної

віддачі. В українських та європейських медіа почали активно цитувати його фразу про НАТО як «one-way street» - «дорогу в один бік», де США постійно допомагають союзникам, але самі не отримують достатньої підтримки [46; 47; 48].

У певному сенсі Д. Трамп почав руйнувати саму психологію післявоєнного Заходу. Раніше США утримували систему союзів не лише через гроші чи військову силу, а через довіру до американського лідерства. Америка виступала центром західного світу, навколо якого будувалася вся архітектура безпеки. Але Д. Трамп дивився на міжнародну політику значно простіше та прагматичніше: якщо союз не дає конкретної вигоди - його потрібно переглядати.

Саме тому в Європі дедалі сильніше почали говорити про необхідність створення власного оборонного центру сили. Особливо активно ця тема почала розвиватися після 2025 року, коли президентка Єврокомісії У. Ляєн представила програму ReArm Europe / Readiness 2030, спрямовану на посилення оборонної автономії Європи [4, с. 611–618; 7, с. 255–263]. Фактично європейські лідери вперше за багато років почали серйозно готуватися до сценарію, у якому США можуть більше не бути абсолютним гарантом безпеки континенту.

У цьому проявляється один із головних парадоксів політики Д. Трампа. Намагаючись зробити Америку «сильнішою» через скорочення зобов'язань і тиск на союзників, він одночасно запускає процес поступового віддалення Європи від США. Якщо раніше НАТО трималося на американському авторитеті та довірі, то тепер Європа дедалі більше замислюється над необхідністю створення власної геополітичної суб'єктності.

Таким чином, друга каденція Д. Трампа стала початком масштабної перебудови глобальної ролі США. Вашингтон поступово відходить від моделі безумовного лідера Заходу та переходить до більш жорсткої, прагматичної та вибіркової зовнішньої політики. Для України це означає зростання ризиків і невизначеності, для Європи - необхідність будувати власний центр сили, а для

міжнародної системи загалом - поступовий демонтаж тієї моделі американської гегемонії, яка існувала після завершення Холодної війни.

РОЗДІЛ 3. НАСЛІДКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ США ТА НОВА АРХІТЕКТУРА СВІТОВОГО ПОРЯДКУ

3.1. Формування нових центрів сили та посилення багатопolarityності

Світ, який сформувався після завершення Холодної війни, поступово починає руйнуватися просто на очах. Якщо у 1990-х роках здавалося, що Сполучені Штати остаточно виграли історичне протистояння й стали єдиним глобальним центром сили, то вже у середині 2020-х років міжнародна система дедалі більше входить у фазу хаосу, боротьби за сфери впливу та формування нових геополітичних блоків. Проблема полягає навіть не в тому, що світ стає багатопolarityним. Проблема в тому, що ця багатопolarityність формується через конфлікти, мілітаризацію та реванш авторитарних режимів, які більше не хочуть жити за правилами, створеними Заходом після Другої світової війни.

Одним із найнебезпечніших процесів сучасності стало поступове зближення Росії, Китаю та КНДР. Якщо раніше їхня співпраця виглядала радше ситуативною та обережною, то після початку великої війни Росії проти України, санкційного тиску Заходу та загострення американо-китайського протистояння між цими державами почала формуватися фактично нова антизахідна вісь. У політичному середовищі дедалі частіше почали говорити про так званий «трикутник смерті» - систему авторитарного зближення, де Москва, Пекін і Пхеньян уже не просто співпрацюють, а поступово координують власне бачення нового світового порядку [27, с. 201–208; 31, с. 166–173].

Особливо помітною стала трансформація відносин між Росією та КНДР. Ще кілька років тому Північна Корея залишалася переважно ізольованою державою, яку навіть Китай часто намагався тримати на певній дистанції. Але після 2022 року ситуація різко змінилася. Кремль, виснажений війною проти України та санкціями, почав активно шукати партнерів серед держав, готових відкрито конфліктувати із Заходом. Саме тому КНДР поступово

перетворилася на важливий тиловий ресурс для Росії - джерело артилерійських боєприпасів, ракет і військової підтримки. У відповідь Москва почала відкривати Пхеньяну доступ до власних технологій, ресурсів та дипломатичного прикриття. У певному сенсі К. Ин перестав бути лише «екзотичним диктатором», якого Захід довгі роки висміював, і почав перетворюватися на повноцінного гравця нової антизахідної конфігурації [27, с. 244–251; 18, с. 188–195].

Надзвичайно символічним моментом став військовий парад у Пекіні у вересні 2025 року, присвячений 80-річчю перемоги у Другій світовій війні. Формально це була церемонія історичної пам'яті, але фактично весь світ побачив демонстрацію нового авторитарного зближення. На трибуні поруч із С. Цзіньпінь стояли В. Путін та К. Ин. І це вже була не просто дипломатична ввічливість. Це був політичний сигнал: світ входить у нову фазу глобального протистояння.

Дуже показово, що Китай почав активно використовувати тему Другої світової війни як інструмент сучасної геополітики. У промовах С. Цзіньпіна дедалі частіше почали звучати тези про «необхідність протидіяти гегемонізму» та «захищати справедливий багатополлярний світ». Формально це подавалося як заклик до міжнародного балансу, але на практиці йшлося про поступовий демонтаж американської гегемонії. Китайський лідер прямо говорив про необхідність «створення більш справедливої системи глобального управління», де жодна країна не повинна диктувати свої умови іншим державам. Насправді ж Пекін дедалі відкритіше демонструє прагнення самому стати одним із головних центрів нового світового порядку [39; 40; 42].

Особливо цікавим є те, як Китай переписує історичну пам'ять під сучасну політику. У китайському офіційному дискурсі дедалі сильніше просувається теза про те, що саме Китай та СРСР були «головними силами боротьби проти фашизму», тоді як сучасний Захід нібито поступово руйнує післявоєнний світовий порядок через політику домінування. Це вже не просто історична риторика - це спроба створити нову моральну легітимність для

антизахідного блоку. Китай фактично намагається представити себе та Росію не агресорами чи ревізіоністами, а «захисниками справедливого світу».

На цьому ж параді Пекін показав і новий рівень власних військових амбіцій. Гіперзвукові ракети, нові міжконтинентальні комплекси, безпілотні системи та елементи військового штучного інтелекту стали демонстрацією того, що Китай більше не хоче залишатися лише «економічною фабрикою світу» [13, с. 255–263; 21, с. 344–351]. Він поступово перетворюється на повноцінного глобального військово-політичного конкурента США. І саме це викликає найбільший страх у Вашингтоні. Бо якщо Росія кидає виклик Заходу переважно військовою агресією, то Китай має потенціал одночасно конкурувати з Америкою в економіці, технологіях, армії та геополітиці.

У певному сенсі саме Китай сьогодні став головним ідеологічним центром нової багатопolarityності. Росія через війну дедалі сильніше залежить від Пекіна економічно та технологічно, а КНДР через союз із Москвою та Китаєм отримує шанс вийти з міжнародної ізоляції. Так формується своєрідна система авторитарної взаємодії, де держави підтримують одна одну не через спільну ідеологію, як це було за часів СРСР, а через спільне бажання послабити вплив США та Заходу.

Цю тенденцію дедалі активніше аналізують і західні політологи. Ф. Закарія ще на початку XXI століття писав про «постамериканський світ», де вплив поступово переходить до нових центрів сили. Але реальність виявилася значно жорсткішою, ніж це уявлялося багатьом теоретикам глобалізації. Сучасна багатопolarityність не приносить стабільний баланс. Навпаки - вона створює нові конфлікти, гонку озброєнь та боротьбу за сфери впливу. Американський політолог Д. Міршаймер неодноразово наголошував, що зростання Китаю неминуче призведе до великого геополітичного конфлікту зі США, оскільки жодна наддержава добровільно не погодиться втратити глобальне домінування [31, с. 233–240; 25, с. 503–510].

Особливо небезпечним у цій системі є посилення ролі малих авторитарних держав. Якщо раніше вони сприймалися переважно як локальні

проблеми, то тепер дедалі більше стають елементами глобальної нестабільності. КНДР уже давно перестала бути лише регіональною загрозою для Південної Кореї чи Японії. Сьогодні вона інтегрується у ширшу систему антизахідного протистояння, виконуючи роль військового та політичного союзника Росії й Китаю. Саме це робить сучасний світ набагато хаотичнішим: навіть відносно невеликі режими тепер можуть впливати на глобальний баланс сил через союзи з великими державами.

Реакція Заходу на формування цього «трикутника смерті» була вкрай тривожною. У США дедалі частіше почали говорити про нову «вісь авторитаризму», яка одночасно створює загрози в Європі та Азії. Для Вашингтона це означає дуже небезпечну ситуацію: Америка змушена стримувати Росію в Європі, Китай у Тихоокеанському регіоні та паралельно реагувати на постійну ядерну загрозу з боку КНДР[30, с. 301–308; 31, с. 255–262]. Усе це виснажує американські ресурси та поступово руйнує модель однополярного світу, у якій США могли контролювати більшість глобальних процесів.

Таким чином, сучасна багатополарність уже не виглядає як «справедливий баланс сил», про який люблять говорити у Пекіні чи Москві. Насправді світ входить у нову фазу глобальної нестабільності, де авторитарні держави дедалі активніше намагаються переглянути міжнародний порядок, сформований після Другої світової війни. І саме зближення Росії, Китаю та КНДР стало одним із найнебезпечніших проявів цієї трансформації міжнародної системи.

3.2. Вплив політики Д. Трампа на глобальну безпеку та міжнародні конфлікти

Повернення Д. Трампа до влади стало одним із найсерйозніших факторів дестабілізації сучасної системи міжнародної безпеки. Якщо після завершення Холодної війни США намагалися підтримувати образ держави, яка, попри

власні інтереси, усе ж виконує роль глобального гаранта стабільності, то політика Д. Трампа дедалі більше почала руйнувати цю модель. Його зовнішньополітична стратегія будувалася не навколо довгострокового утримання міжнародного порядку, а навколо принципу сили, вигоди та прямого тиску. У результаті світ почав переходити у стан постійної турбулентності, де конфлікти не згасають, а навпаки - дедалі сильніше взаємопов'язуються між собою [30, с. 18–26; 31, с. 74–81].

Одним із головних наслідків політики Д. Трампа стало загострення війни в Україні. Хоча формально Вашингтон продовжував підтримувати Київ, сама риторика американської адміністрації поступово почала змінюватися. Якщо раніше Україна для США була символом боротьби демократичного світу проти російського ревізйонізму, то за Д. Трампа вона дедалі більше почала розглядатися як «дорогий конфлікт», який не приносить Америці прямої вигоди. Саме тому заяви Д. Трампа про необхідність «швидкого миру», скорочення витрат на Україну та його постійні натяки на можливість домовленостей із Кремлем стали дуже небезпечним сигналом для Москви.

Особливо показовою була його фраза про те, що він «закінчить війну за 24 години». Формально це подавалося як демонстрація «сильної дипломатії», однак на практиці багато європейських політиків та експертів сприймали це як натяк на можливість тиску саме на Україну. Кремль дуже уважно стежив за цією риторикою. Для В. Путіна вона створювала враження, що Захід поступово втрачає єдність, а США більше не готові підтримувати Україну так само рішуче, як у перші роки війни [35; 37; 30, с. 201–208].

У певному сенсі Д. Трамп почав руйнувати сам психологічний фундамент західної підтримки Києва. Його конфлікт із Зеленським у Білому домі, суперечки навколо фінансування України та постійне акцентування на «витратах для американських платників податків» фактично трансформували українське питання з морально-політичного у транзакційне. Для міжнародної безпеки це мало дуже небезпечний ефект: авторитарні держави побачили, що навіть найпотужніші союзи можуть втрачати стабільність через внутрішню

політичну кризу.

Не менш небезпечною стала ситуація навколо Тайваню. Саме за другої каденції Трампа американо-китайське протистояння остаточно вийшло за межі економічної конкуренції та почало набувати рис потенційного військового конфлікту. Китай дедалі активніше демонстрував військову присутність навколо острова, проводив масштабні навчання та прямо заявляв про готовність «завершити національне возз'єднання». У Пекіні дедалі сильніше утверджувалася думка, що США поступово слабшають внутрішньо й не готові до великого конфлікту в Азії.

Сам Д. Трамп займав доволі суперечливу позицію щодо Тайваню. З одного боку, його адміністрація продовжувала підтримувати Тайбей військово та політично. З іншого - Трамп неодноразово натякав, що Тайвань «повинен платити за свій захист», фактично переводячи навіть питання стримування Китаю у формат політичної угоди. У Китаї це сприймалося як ознака того, що американська система союзів починає втрачати ідеологічну основу та дедалі більше залежить від внутрішньополітичних інтересів Вашингтона [13, с. 244–251; 24, с. 266–273].

На цьому фоні китайська риторика ставала значно агресивнішою. Хі Jinping неодноразово заявляв, що «питання Тайваню не може передаватися наступним поколінням» і що Китай «ніколи не відмовиться від права використати силу». Фактично Тайвань поступово почав перетворюватися на головну потенційну точку великого зіткнення між США та Китаєм.

Ще одним фактором глобальної дестабілізації стала війна США проти Ірану у 2026 році. Американські удари по іранських військових та ядерних об'єктах фактично стали початком нового етапу близькосхідної нестабільності. Для адміністрації Д. Трампа ця операція мала показати повернення «сильної Америки», однак наслідки виявилися набагато складнішими [49; 50]. Замість швидкого утвердження американського домінування світ отримав ризик великої регіональної війни, стрибок цін на нафту та різке посилення антиамериканських настроїв.

Реакція міжнародної спільноти на удари по Ірану була дуже неоднозначною. Європейські держави побоювалися масштабної ескалації на Близькому Сході, тоді як Росія та Китай використали конфлікт для посилення власної антиамериканської риторики. Кремль почав активно просувати тезу про «американський імперіалізм», намагаючись представити США головним джерелом глобальної нестабільності. Китай, своєю чергою, використовував ситуацію для просування концепції «багатополярного світу», у якому американська гегемонія має бути обмежена.

Особливо важливо, що всі ці конфлікти - Україна, Тайвань та Іран - почали поступово поєднуватися в єдину систему глобального протистояння. Якщо раніше міжнародні кризи часто мали локальний характер, то тепер вони дедалі більше інтегруються у ширшу боротьбу між Заходом та новими авторитарними центрами сили [31, с. 233–241; 14, с. 177–184]. Саме тому сучасна міжнародна безпека починає нагадувати ситуацію перед великими глобальними конфліктами ХХ століття, коли кілька регіональних криз поступово зливаються в одну масштабну геополітичну нестабільність.

Багато сучасних політологів наголошують, що головна небезпека політики Д. Трампа полягає навіть не у конкретних рішеннях, а у руйнуванні передбачуваності міжнародної системи. Американський дослідник Д. Най неодноразово підкреслював, що глобальне лідерство США трималося не лише на військовій силі, а й на довірі союзників до американської стабільності. Д. Трамп же поступово руйнує цю довіру, переводячи міжнародну політику у площину жорсткого ситуативного прагматизму [26, с. 144–151; 30, с. 301–308].

У результаті світ дедалі більше входить у фазу «нової глобальної нестабільності», де великі держави починають діяти менш обережно, авторитарні режими відчують слабкість Заходу, а система міжнародного права поступово втрачає ефективність. Політика Д. Трампа фактично прискорила ті процеси, які вже існували раніше: кризу американської гегемонії, формування нових центрів сили та руйнування старого світового порядку.

Таким чином, вплив політики Д. Трампа на глобальну безпеку виявився значно ширшим, ніж просто зміна американської зовнішньої політики. Його дії та риторика стали одним із каталізаторів загострення міжнародних конфліктів, посилення боротьби між великими державами та переходу світу до значно більш небезпечної та нестабільної моделі міжнародних відносин.

3.3. Наслідки для союзників ЄС та України в умовах нової геополітичної реальності

Трансформація зовнішньої політики США за Д. Трампа стала серйозним випробуванням не лише для міжнародної системи загалом, а й безпосередньо для союзників Вашингтона. Якщо після завершення Холодної війни країни Європи звикли до того, що американська безпекова парасолька є фактично незмінною частиною світового порядку, то друга каденція Д. Трампа вперше змусила європейські держави серйозно замислитися над питанням: що буде, якщо Америка більше не захоче нести головну відповідальність за безпеку Заходу? Саме це стало однією з найбільших геополітичних змін сучасності [30, с. 55–63; 31, с. 144–151].

Для Європейського Союзу політика Д. Трампа стала справжнім холодним душем. Його постійна критика НАТО, заяви про «небажання захищати тих, хто не платить», конфлікти з європейськими лідерами та спроби перевести систему союзів у формат політичної угоди поступово підірвали довіру до США як до стабільного гаранта безпеки [32; 33; 34; 45]. У певному сенсі Європа вперше після Другої світової війни почала усвідомлювати власну стратегічну вразливість. Те, що раніше здавалося незмінною частиною міжнародного порядку, почало поступово хитатися під тиском нової американської політики.

Особливо гостро це проявилось після заяв Д. Трампа про те, що союзники «користуються Америкою». Для багатьох європейських політиків стало очевидно: Вашингтон більше не мислить категоріями «спільного

Заходу», а дедалі більше переходить до жорсткого прагматизму. Президент Франції Е. Макрон ще раніше заявляв про необхідність «стратегічної автономії Європи», але саме за Трампа ці слова почали сприйматися вже не як амбітна політична концепція, а як реальна необхідність. Е. Макрон прямо говорив, що Європа не може «вічно делегувати власну безпеку Сполученим Штатам». У цих словах дуже добре відчувається головний страх сучасної Європи -страх залишитися сам на сам із новою хвилею глобальної нестабільності.

Схожі настрої почали посилюватися і в Німеччині. Канцлер Ф. Мерц після загострення конфліктів навколо України та Ірану заявляв, що Європа повинна «навчитися захищати себе самостійно» [7, с. 301–308; 31, с. 214–221]. У Брюсселі дедалі частіше почали говорити про створення спільної європейської системи оборони, збільшення військових бюджетів та зменшення залежності від американської військової присутності. Фактично політика Д. Трампа стала каталізатором процесу, який раніше гальмувався десятиліттями: Європа почала поступово формувати власну геополітичну суб'єктність. Якщо раніше ЄС переважно сприймав себе як економічний союз під американським безпековим захистом, то тепер європейські еліти дедалі більше усвідомлюють, що світ входить у фазу великої нестабільності, де кожен центр сили змушений розраховувати насамперед на власні ресурси.

Для України наслідки виявилися ще серйознішими. Саме українське питання стало одним із головних індикаторів того, наскільки сильно змінилася американська зовнішня політика. Якщо у перші роки повномасштабної війни Захід демонстрував відносну єдність у підтримці Києва, то за другої каденції Д. Трампа ситуація почала ставати значно складнішою. Постійні заяви американського президента про «високу ціну війни», необхідність «швидких домовленостей» та його конфлікти із В. Зеленський створювали атмосферу невизначеності не лише для України, а й для всієї Європи [37; 38]. У певному сенсі саме Україна стала тією точкою, де почала проявлятися криза старої моделі західної єдності.

В. Зеленський неодноразово наголошував, що ослаблення підтримки

України стане сигналом для всіх авторитарних режимів світу. У своїх виступах він прямо заявляв, що війна Росії проти України - це не локальний конфлікт, а боротьба за майбутнє міжнародного порядку. Саме тому будь-які сумніви Заходу або спроби «заморозити» конфлікт лише посилюють агресивність Кремля. Фактично українська влада намагалася донести до Заходу просту думку: проблема вже давно не лише в Україні - проблема у самому майбутньому системи міжнародної безпеки.

На думку багатьох українських дослідників, головною проблемою сучасного Заходу стало поступове руйнування стратегічної єдності між США та Європою. Якщо після завершення Холодної війни Америка залишалася беззаперечним центром західного світу та головним гарантом європейської безпеки, то політика Дональда Трампа вперше створила ситуацію, коли навіть найближчі союзники Вашингтона почали сумніватися у стабільності американської підтримки. Саме це, на думку українських аналітиків, стало одним із найнебезпечніших наслідків трансформації сучасної міжнародної системи [12, с. 177–184; 30, с. 233–240].

Український дипломат і аналітик В. Чалий неодноразово наголошував, що Захід сьогодні переживає «кризу стратегічної довіри». На його думку, система міжнародної безпеки після Холодної війни будувалася не лише на американській військовій силі, а на впевненості союзників у тому, що США завжди залишатимуться стабільним центром сили. Проте політика Д. Трампа, як зазначав В. Чалий, «почала руйнувати саму передбачуваність американського лідерства» [12, с. 201–208; 31, с. 188–195]. Саме тому країни Європи дедалі активніше почали шукати альтернативні моделі безпеки та оборонної автономії.

Схожої позиції дотримується і український політолог М. Давидюк, який наголошував, що «Трамп мислить категоріями бізнес-угоди, а не союзницької відповідальності». У цьому, на думку експерта, полягає одна з головних проблем сучасної американської політики [9, с. 244–251; 30, с. 266–273]. Якщо раніше США підтримували союзників через стратегічну логіку стримування

та захисту Заходу, то тепер міжнародна політика дедалі більше переводиться у площину політичного торгу. М. Давидюк прямо підкреслював, що для України така модель є особливо небезпечною, адже підтримка Києва починає залежати не від цінностей чи безпекових принципів, а від внутрішньополітичної кон'юнктури у Вашингтоні.

Надзвичайно показовою стала реакція східноєвропейських держав. Польща, країни Балтії та Фінляндія почали стрімко нарощувати військові витрати, посилювати оборонні союзи та готуватися до сценарію, у якому Росія може спробувати перевірити міцність НАТО. Президент Польщі А. Дуда прямо заявляв, що «Європа повинна бути готовою захищати себе навіть у ситуації ослаблення американської підтримки». У країнах Балтії дедалі сильніше почали говорити про необхідність «нової культури оборони», оскільки будь-які сумніви щодо готовності США автоматично захищати союзників різко посилюють ризики для всього східного флангу Європи.

Водночас Кремль сприймав цю ситуацію як стратегічну можливість. Російська пропаганда активно використовувала конфлікти між США та Європою, заяви Трампа про НАТО та суперечки навколо України для просування тези про «розпад колективного Заходу». Російський ідеолог А. Дугін прямо заявляв, що «ера однополярного світу закінчується», а Захід «втрачає внутрішню єдність» [16, с. 264–270; 27, с. 211–219]. Для Москви будь-які конфлікти між Вашингтоном та Європою стали інструментом демонстрації «кризи ліберального порядку» та доказом того, що система американської гегемонії поступово слабшає. Кремль дедалі сильніше почав вірити у те, що Захід входить у фазу внутрішнього виснаження, а це означає, що Росія отримує шанс нав'язати власні умови у глобальному протистоянні.

Не менш важливими були й економічні наслідки нової геополітичної реальності. Європа почала стрімко збільшувати оборонні бюджети, що створює додаткове навантаження на економіки країн ЄС. Одночасно війни на Близькому Сході, конфлікт США з Іраном та нестабільність навколо Китаю й Тайваню створюють постійний ризик нових енергетичних та логістичних криз.

Після ударів США по Ірану різко зросли ціни на нафту, а загроза блокування Ормузької протоки продемонструвала, наскільки швидко локальний конфлікт сьогодні може перетворитися на глобальний економічний шок. У результаті міжнародна система дедалі більше входить у стан «перманентної нестабільності», де безпекові ризики стають частиною щоденної політики.

Американський політолог Д. Най наголошував, що сила США тривалий час базувалася не лише на армії чи економіці, а насамперед на довірі союзників до американського лідерства. Він прямо писав, що «soft power Америки тримається на передбачуваності та довірі» [26, с. 144–151]. Саме ця довіра сьогодні починає руйнуватися. Європа вже не впевнена, що США залишаться стабільним гарантом безпеки, а Україна дедалі більше розуміє, що міжнародна підтримка тепер значно сильніше залежить від внутрішньополітичної ситуації у Вашингтоні.

Американський дослідник Ф. Закарія ще раніше попереджав про «постамериканський світ», у якому вплив США поступово слабшатиме через появу нових центрів сили [31, с. 255–262]. Проте сучасна ситуація виявилася ще небезпечнішою, ніж прогнозували багато аналітиків. Світ входить не у стабільну багатополлярність, а у фазу конфліктної турбулентності, де великі держави дедалі активніше готуються до боротьби за сфери впливу.

У підсумку можна сказати, що політика Д. Трампа стала одним із головних факторів трансформації сучасної геополітичної реальності. Для Європи це означає необхідність створення власної оборонної суб'єктності, для України - життя в умовах постійної стратегічної невизначеності, а для міжнародної системи загалом - поступове руйнування тієї моделі західної єдності, яка існувала після завершення Холодної війни. Саме тому сучасний світ дедалі більше входить у період, де безпека вже не сприймається як гарантована, а стає питанням сили, ресурсів та готовності держав самостійно захищати власні інтереси.

ВИСНОВКИ

1. У роботі проаналізовано геополітичну роль США у світовій системі після завершення Холодної війни. Встановлено, що після розпаду СРСР Сполучені Штати фактично стали головним центром однополярного світу, отримавши можливість визначати правила міжнародної політики, розширювати НАТО, впливати на регіональні конфлікти та просувати власну модель світового порядку. Водночас саме ця гегемонія поступово почала породжувати спротив з боку інших держав, насамперед Росії та Китаю.

2. Досліджено сутність зовнішньополітичної доктрини Дональда Трампа «America First». З'ясовано, що ця доктрина базується на жорсткому прагматизмі, економічному націоналізмі та перегляді ролі США як «глобального гаранта». Д. Трамп фактично перевів зовнішню політику США з площини цінностей у площину вигоди, де союзники, міжнародні організації та безпекові зобов'язання оцінюються через те, наскільки вони корисні для Америки.

3. Визначено передумови трансформації геополітичної стратегії США напередодні другої каденції Д. Трампа. До них належать внутрішній розкол американського суспільства, конфлікт між демократами та республіканцями, судові справи проти Д. Трампа, звинувачення щодо російського впливу, втома частини американців від «вічних війн» та зростання недовіри до традиційного політичного істеблішменту. Усе це створило ґрунт для повернення до більш радикальної та непередбачуваної зовнішньої політики.

4. Проаналізовано загострення американо-китайського протистояння та його вплив на міжнародну систему. Встановлено, що конкуренція між США та Китаєм поступово вийшла за межі економіки й перетворилася на системне геополітичне суперництво. Торговельна війна, технологічні обмеження, боротьба за Тайвань, мілітаризація Китаю та спроби США стримати Пекін стали ознаками нової глобальної конфронтації, яка

визначає майбутню архітектуру світового порядку.

5. Охарактеризовано політику США щодо Ірану та Близького Сходу в умовах нової адміністрації Трампа. Зроблено висновок, що Вашингтон перейшов від політики стримування до політики прямого силового тиску. Конфлікт з Іраном показав прагнення США зберегти контроль над Близьким Сходом, підтримати стратегічний союз з Ізраїлем та не допустити посилення антиамериканських сил у регіоні. Водночас така політика посилила ризики регіональної війни, зростання цін на нафту та антиамериканських настроїв.

6. Досліджено зміни у відносинах США з союзниками та перегляд міжнародних зобов'язань Вашингтона. Встановлено, що за Трампа союзницькі відносини почали дедалі більше сприйматися як предмет політичної угоди. Критика НАТО, вимоги до союзників «платити більше», конфлікти з Європою та жорстка риторика щодо України показали, що США поступово відходять від моделі безумовного лідера Заходу й переходять до вибіркової, транзакційної політики.

7. Визначено вплив політики Трампа на формування нових центрів сили та посилення багатополарності. З'ясовано, що жорстка й непередбачувана політика США прискорила процес зближення авторитарних держав, які прагнуть обмежити американський вплив. Китай почав активніше просувати ідею «справедливого багатополарного світу», Росія використала кризу Заходу для посилення власної антизахідної риторики, а КНДР перетворилася на важливий елемент нової авторитарної конфігурації.

8. Проаналізовано наслідки трансформації зовнішньої політики США для України та міжнародної безпеки. Встановлено, що для України політика Трампа створила стан стратегічної невизначеності, оскільки підтримка Києва дедалі більше стала залежати від внутрішньої політики США. Для Європи це означає необхідність формування власної оборонної суб'єктності, а для міжнародної системи загалом - перехід до періоду нестабільності, де безпека вже не є гарантованою.

9. Досліджено вплив дій адміністрації Трампа на зближення Росії,

Китаю та КНДР. Зроблено висновок, що саме криза американської гегемонії, санкційний тиск, війна Росії проти України та загострення конфлікту США з Китаєм сприяли формуванню нового антизахідного блоку. Москва, Пекін і Пхеньян дедалі активніше координують свої дії, що створює новий центр нестабільності та посилює ризики глобального протистояння між демократичним і авторитарним світами.

СПИСОК ВИКОРОСТОННИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбулін В. П. Світова гібридна війна: український фронт : монографія. Київ : НІСД, 2017. 496 с.
2. Дорошко М. С. Геополітика : навч. посіб. Київ : Знання, 2019. 312 с.
3. Дмитрашко С. А., Казюк А. В. Переговорні стратегії адміністрації Д. Трампа в умовах російсько-української війни: посередництво чи власні амбіції // Південноукраїнські наукові студії. Одеса, 2025.
4. Зовнішня політика України : підручник / за ред. М. М. Розумного. Київ : НІСД, 2021. 544 с.
5. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. Київ : Знання, 2018. 759 с.
6. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / ред. П. М. Рудяков. Київ : Інститут всесвітньої історії НАН України, 2021. 306 с.
7. Казюк А. В., Проноза І. І. Чорне море як геополітичний фронтір: протистояння заходу й сходу у ХХІ столітті // Південноукраїнські наукові студії. Одеса, 2025.
8. Манжола В. А. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 592 с.
9. Міжнародна безпека у ХХІ столітті: виклики та загрози : монографія / за ред. С. В. Толстова. Київ : Інститут всесвітньої історії НАН України, 2022. 388 с.
10. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. / за ред. О. В. Бабкіної. Київ : Академія, 2018. 368 с.
11. Рудяков П. М. Сучасні міжнародні відносини та світова політика : монографія. Київ : Фенікс, 2020. 420 с.
12. Світова політика та міжнародні відносини : навч. посіб. / за ред. В. І. Головченка. Київ : Либідь, 2020. 520 с.

13. Троян С. С. Міжнародні відносини та світова політика : практикум. Київ : Кондор, 2021. 286 с.
14. Україна в умовах трансформації міжнародної системи : монографія / за ред. О. А. Івченка. Київ : НІСД, 2023. 354 с.
15. Allison G. Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap? Boston : Houghton Mifflin Harcourt, 2017. 389 p.
16. Brzezinski Z. Strategic Vision: America and the Crisis of Global Power. New York : Basic Books, 2012. 208 p.
17. Brzezinski Z. The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives. New York : Basic Books, 1997. 223 p.
18. Chomsky N. Who Rules the World? New York : Metropolitan Books, 2016. 323 p.
19. Ferguson N. Colossus: The Rise and Fall of the American Empire. New York : Penguin Press, 2004. 384 p.
20. Friedman G. The Next 100 Years: A Forecast for the 21st Century. New York : Doubleday, 2009. 272 p.
21. Fukuyama F. America at the Crossroads: Democracy, Power, and the Neoconservative Legacy. New Haven : Yale University Press, 2006. 240 p.
22. Huntington S. P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. New York : Simon & Schuster, 1996. 367 p.
23. Kaplan R. D. The Revenge of Geography: What the Map Tells Us About Coming Conflicts and the Battle Against Fate. New York : Random House, 2012. 403 p.
24. Kissinger H. Diplomacy. New York : Simon & Schuster, 1994. 912 p.
25. Kissinger H. World Order. New York : Penguin Press, 2014. 432 p.
26. Mearsheimer J. J. The Great Delusion: Liberal Dreams and International Realities. New Haven : Yale University Press, 2018. 328 p.
27. Mearsheimer J. J. The Tragedy of Great Power Politics. New York : W. W. Norton & Company, 2014. 592 p.
28. Nye J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New

York : Public Affairs, 2004. 191 p.

29. Snyder T. The Road to Unfreedom: Russia, Europe, America. New York : Tim Duggan Books, 2018. 376 p.

30. Trump D. J. Great Again: How to Fix Our Crippled America. New York : Threshold Editions, 2015. 208 p.

31. Trump D. J. Our Journey Together. Brentwood : Winning Team Publishing, 2021. 320 p.

32. Walt S. M. The Hell of Good Intentions: America's Foreign Policy Elite and the Decline of U.S. Primacy. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2018. 400 p.

33. Zakaria F. The Post-American World. New York : W. W. Norton & Company, 2008. 292 p.

34. Trump D. Trump: If NATO members don't pay, US won't defend them // Reuters. 2025. URL: [Reuters](#)

35. Trump D. Trump again conditions US help to NATO allies on their paying fair share // Reuters. 2024. URL: [Reuters](#)

36. Trump D. What did Trump say about NATO funding and what is Article 5? // Reuters. 2024. URL: [Reuters](#)

37. Trump D. Trump's explosive clash with Zelenskyy: full transcript // The Guardian. 2025. URL: [The Guardian](#)

38. Trump D. Ukraine 'gambling with World War Three', Trump tells Zelenskyy // The Guardian. 2025. URL: [The Guardian](#)

39. READ – Full transcript of heated exchange between Trump, Zelenskyy, Vance at Oval Office // Anadolu Agency. 2025. URL: [Anadolu Agency](#)

40. 2025 Trump–Zelenskyy Oval Office meeting // Wikipedia. 2025. URL: [Wikipedia](#)

41. Xi Jinping. We should continue to oppose hegemonism and power politics // SCO China 2025. 2025. URL: [SCO China 2025](#)

42. Xi Jinping calls on China and Vietnam to oppose hegemonism // CPPCC News. 2025. URL: [CPPCC News](#)

43. Xi Jinping rejects hegemonism and power politics // The Daily Star. 2025. URL: [The Daily Star](#)
44. Xi Jinping makes rallying call against protectionism and hegemonism // South China Morning Post. 2025. URL: [South China Morning Post](#)
45. Xi Jinping raises prospect of future US-China war: “Thucydides trap” // New York Post. 2026. URL: [New York Post](#)
46. Donald Trump and Xi Jinping discuss Taiwan and Iran during Beijing summit // El País. 2026. URL: [El País](#)
47. Possible Trump return looms over NATO’s Washington celebration // Reuters. 2024. URL: [Reuters](#)
48. Republicans blast Trump over threat to abandon NATO allies // Reuters. 2024. URL: [Reuters](#)
49. Trump adviser proposes new tiered system for NATO members who don’t pay // Reuters. 2024. URL: [Reuters](#)
50. Pentagon declines to reaffirm NATO collective defense // Reuters. 2026. URL: [Reuters](#)
51. NATO countries do not want to get involved in Iran operation – Trump // Reuters. 2026. URL: [Reuters](#)
52. Trump rejects Iran’s latest response to US ceasefire proposal // NPR. 2026. URL: [NPR](#)
53. China military parade and WWII anniversary celebrations // The Washington Post. 2025. URL: [The Washington Post](#)
54. Xi Jinping: Hegemonism causes only war and disaster // Socialist China. 2025. URL: [Socialist China](#)
55. Zelenskyy ready to hold meeting with Trump in Washington // Ukrainska Pravda. 2025. URL: [Ukrainska Pravda](#)

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Анатолій Казюк

Співавтор:

Назва: ТРАНСФОРМАЦІЯ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ США В ПЕРІОД ПРЕЗИДЕНТСТВА ДОНАЛЬДА ТРАМПА

Науковий керівник: старший викладач Інна Проноза

Підрозділ: Кафедра політичних наук і права

Коефіцієнт подібності 1: 0.97%

Коефіцієнт подібності 2: 0.27%

Мікропробіли: 2

Заміна букв: 0

Інтервали: 0

Білі знаки: 0

Дата створення звіту: 2026-05-25 00:40:27.0

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

☒ Запозичення, виявлені в роботі є законними і не є плагіатом. Рівень подібності не перевищує допустимої межі. Таким чином робота незалежна і приймається.

☐ Запозичення не є плагіатом, але перевищено граничне значення рівня подібностей. Таким чином робота повертається на доопрацювання.

☐ Виявлено запозичення і плагіат або навмисні текстові спотворення (маніпуляції), як передбачувані спроби укриття плагіату, які роблять роботу невідповідною вимогам законодавства (Ст. 32. ЗУ Про вищу освіту, пункт 3.1, Ст. 42. ЗУ Про освіту) та вимог НАЗЯВО (Критерій 5), а також кодексу етики і процедур. Таким чином робота не приймається.

Обґрунтування:

Дата

експерт